

Handlingsprogram 2025-2028

Budsjett 2025

Kommunedirektør Ole Magnus Stensrud

16.10.2024

Østre Toten
kommune

Versjon 1.0

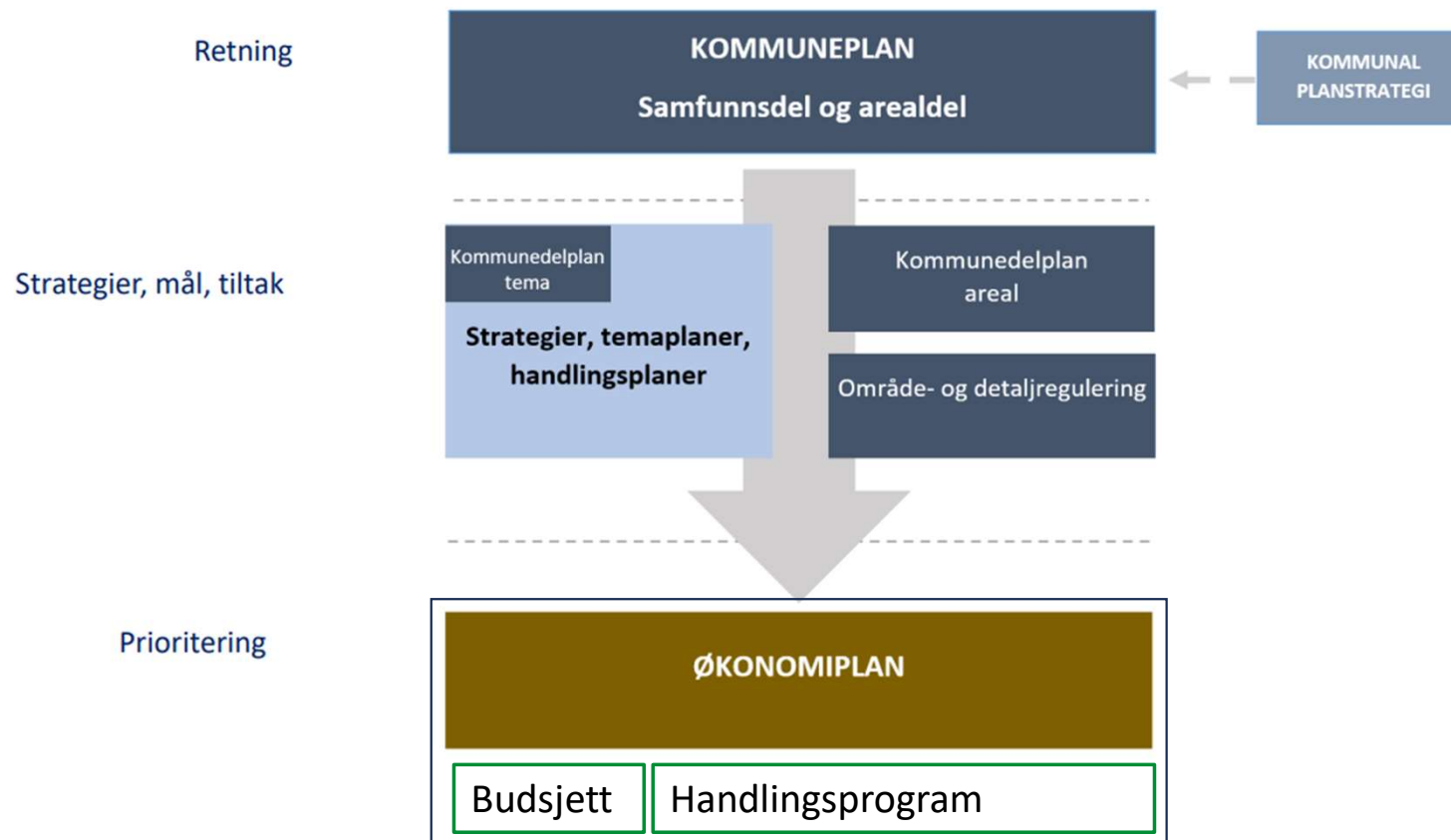

Foto: colourbox.dk

Østre Toten samfunnet de neste 10-12 år

Handlingsprogram

- Konkretisering av kommuneplanen og temaplaner
- Fire åring perspektiv
- Endre samfunnsutviklingen
- Utviklingsperspektivet for tjenestene

Satsningsområder

Bærekraftige
lokalsamfunn

God oppvekst

God helse for
alle

Frivillighet,
medvirkning og
samskaping

Næringsutvikling
og innovasjon

Klima- og
miljøvennlig
utvikling

Kommunen som
organisasjon

Kommunikasjon

Oppfølging hovedmål og delmål

1. Hovedmål 2025-2028
2. Delmål i handlingsprogram 2025-2028.
3. Tiltaksmål –for 2025.
Konkretiseres i kommunalområdene virksomhetsplanlegging.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunens rolle og ansvar

- Ivaretagelse av befolkningens sikkerhet i fred, krise og krig.
- Systematisk, helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse).
- Målrettet reduksjon av sårbarheter i kommunen.
- Vi kan forvente et økt kommunalt ansvar.

Beredskapsprinsipper i Norge

- Ansvar, nærhet, likhet, og samvirke.
- Forankring av nasjonale trusselvurderinger i kommunal ROS-analyse.

Sikkerhetspolitisk situasjon og trusselbilde

- Konflikter og konfrontasjoner, uklart skille mellom krise og krig.
- Økende fokus på hybrid trusler og samfunnssikkerhet.

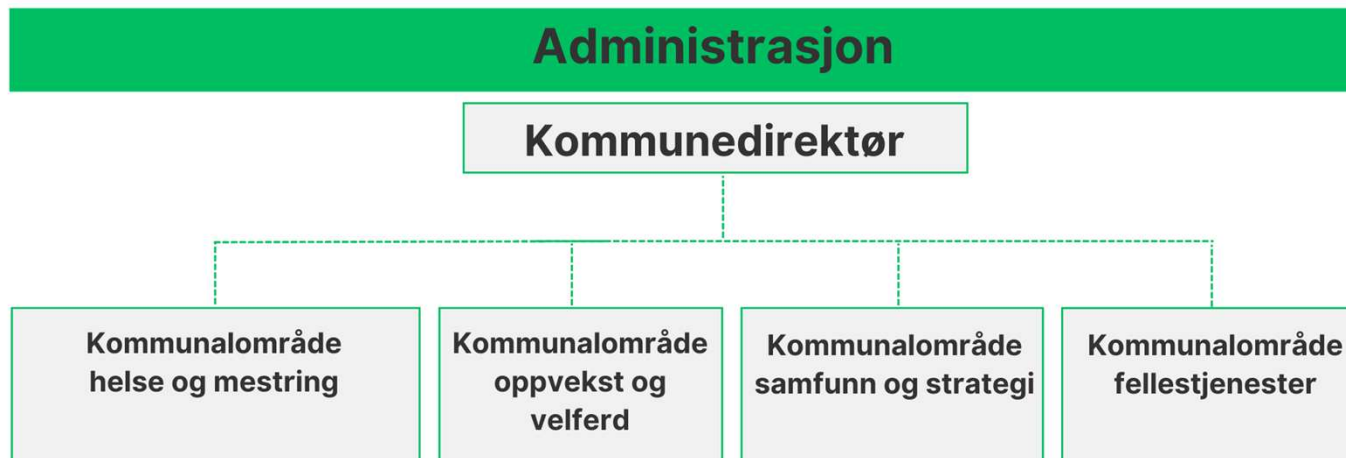
Kritiske Beredskapsfunksjoner (NATOs syv grunnleggende funksjoner)

- Sikring av kontinuitet, robust for kritiske samfunnsfunksjoner.

Organisasjonsutvikling

Organisasjonsutvikling

- Ensartet lederstruktur; kommunalsjefer, tjenesteledere og virksomhetsledere
- Helhetlig porteføljestyring
- Forventet effekt
  - Utvikling av koordinert og helhetlig tjenester
  - Forebyggende arbeid og tidlig innsats
  - Dreining av ressursbruk "nedover" i innsatstrappa

Østre Toten kommunes verdigrunnlag

"Vi er stolte av å jobbe i Østre Toten kommune, hvor vi møter utfordringer med mot og optimisme."

"Vi tørr å utfordre oss selv og hverandre, tenke nytt og bry oss."

"Vi er profesjonelle og samarbeider om gode løsninger."

"Vi skal skape gode tjenester sammen med innbyggerne."

Verdigrunnlaget har tatt utgangspunkt i følgende ord: stolthet, mot, handlekraft, samarbeid

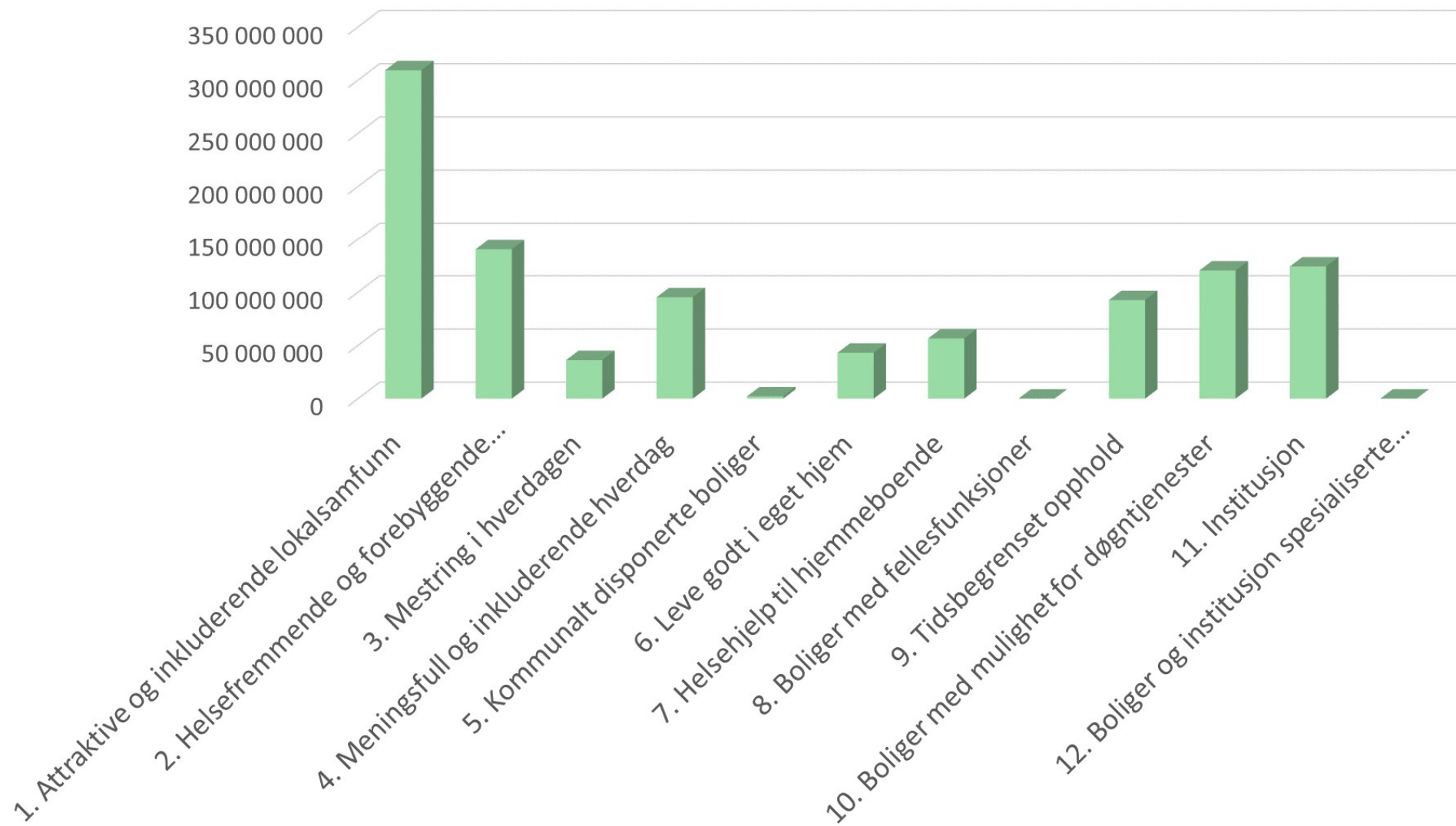

«Helhetlig innsatstrapp» - viser grad av inngripen i innbyggernes liv

Forebygging fremfor reparasjon, ved å styrke de lavere trinnene i innsatstrappen.

Kostnadsfordeling, Helhetlig innsatstrapp Østre Toten 2023

Kommunebarometeret 2024

Østre Toten kommune 37 plass av landets 357 kommuner

Område	Plassering 2023	Plassering 2024	Endring 2023-2024
Grunnskole	141	80	61
Pleie og omsorg	235	98	137
Barnevern	212	251	-39
Barnehage	105	77	28
Kostnadsnivå	123	124	-1
Klima og natur	56	48	8
Kultur	194	279	-85
Saksbehandling	201	48	153
Vann og avløp	139	211	-72

«Norges best styrte kommuner 2024»

- Østre Toten kommune 20.-plass i 2024.
- Når det gjelder kvalitet, er kommunen rangert som nummer 53,
- Innen effektivitet har vi oppnådd en imponerende 19.-plass.
- Dette viser at vi til å levere gode tjenester med effektive ressursutnyttelse.

NHOs KommuneNM

Område	Rangering 2023	Rangering 2024
Rangering totalt	224	230
Næringsliv	71	70
Arbeidsmarked	303	282
Kompetanse	307	312
Demografi	217	274
Kommuneøkonomi	166	136

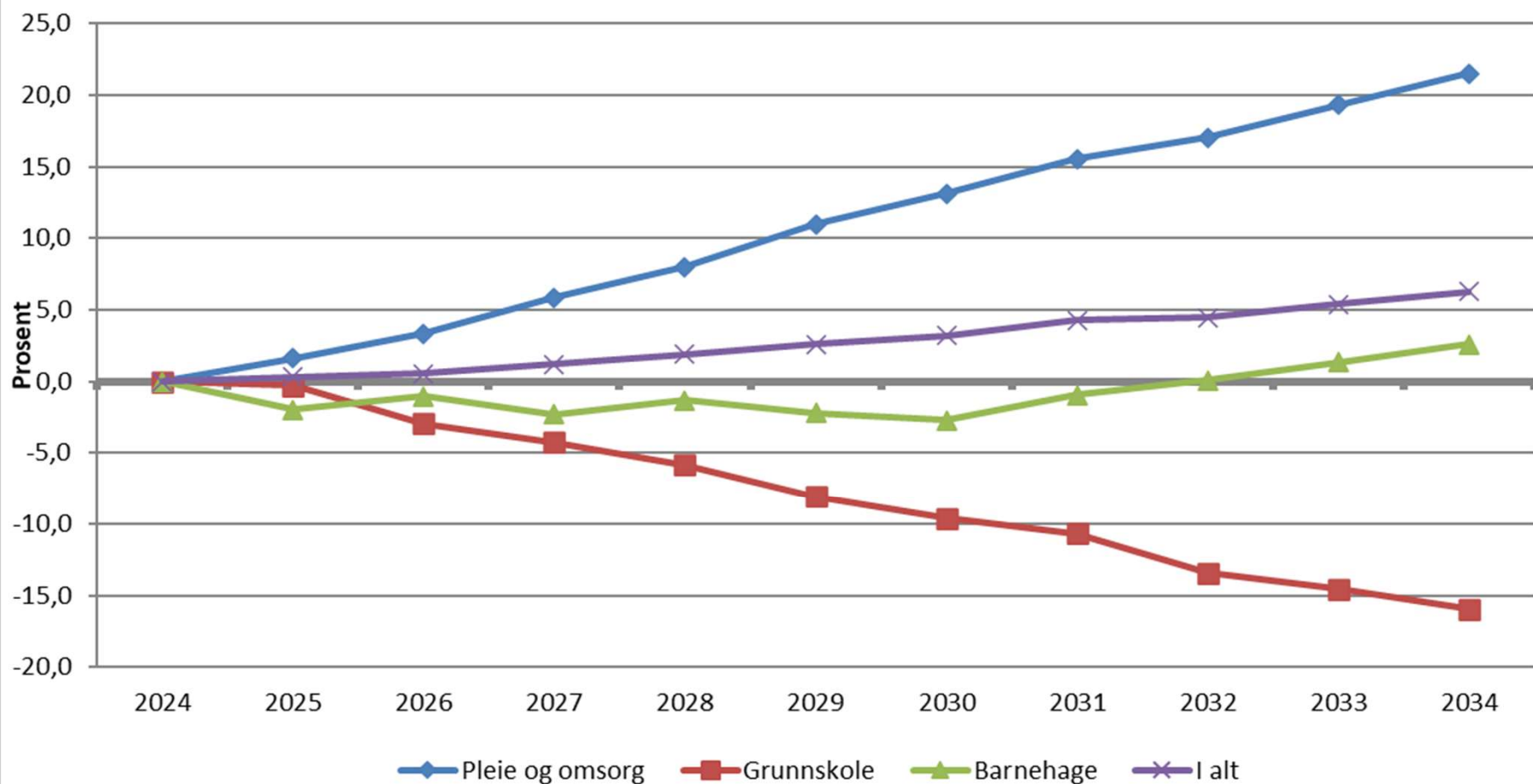
Teoretisk innsparingspotensiale

Formål	Østre Toten	Vestre Toten	Gjøvik	Gran	Stange	Gjennomsnitt for gruppen	Teoretisk handlingsrom i mill.
Grunnskole	18 921	20 015	17 684	19 133	18 986	17 908	13.9
Pleie og omsorg	23 291	23 046	25 355	23 273	24 711	24 679	-24.1
Barnevern	3 889	4 737	2 956	1 847	2 891	2 825	13.3
Barnehage	10 335	10 410	9 983	10 648	10 888	10 805	-5.9
Kommunehelse	6 104	5 058	4 834	4 650	4 704	4 590	23.3
Sosiale tjenester	2 976	3 370	3 542	3 337	4 311	3 882	-11.4
Kultur og idrett	1 872	2 271	2 634	2 584	2 140	2 635	-11.3
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	509	686	1 125	1 012	811	1 031	-7.7
Adm, styring og fellesutgifter	6 486	7 070	6 515	5 821	5 233	5 954	7.7
Brann og ulykkesvern	-1 459	914	1 034	1 110	571	1 007	-36.6
Kommunale boliger	80	107	376	436	356	303	-3.3
Samferdsel	1 062	1 933	1 375	2 541	912	1 596	-7.9
Næringsforv. og konsesjonskraft	1 184	1 352	1 003	644	259	-320	22.3
Kirke	706	585	456	829	545	662	0.7
Landbruk	103	88	210	126	101	123	-0.8

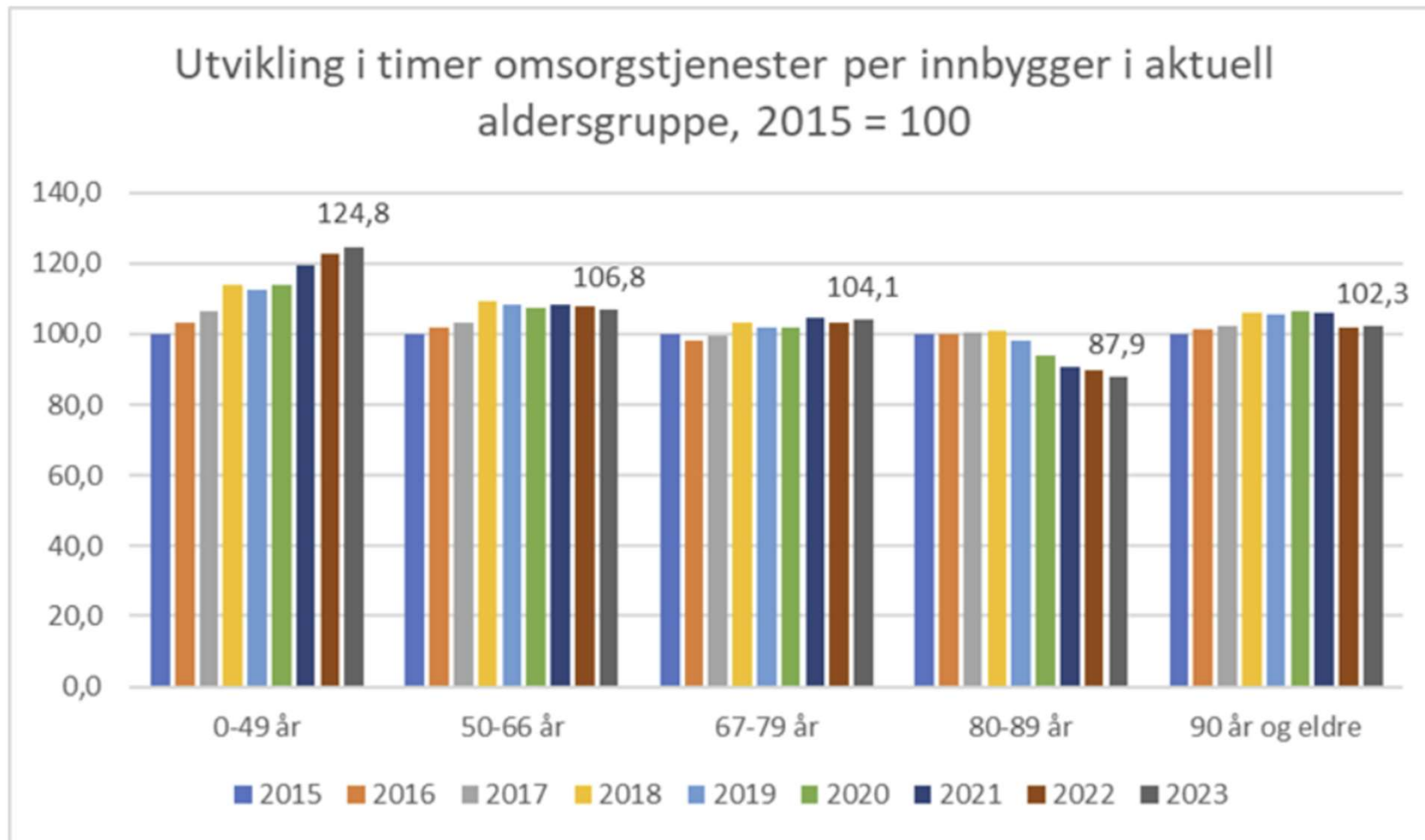

Endret utgiftsbehov demografi - kommunen - 2024 - 2034

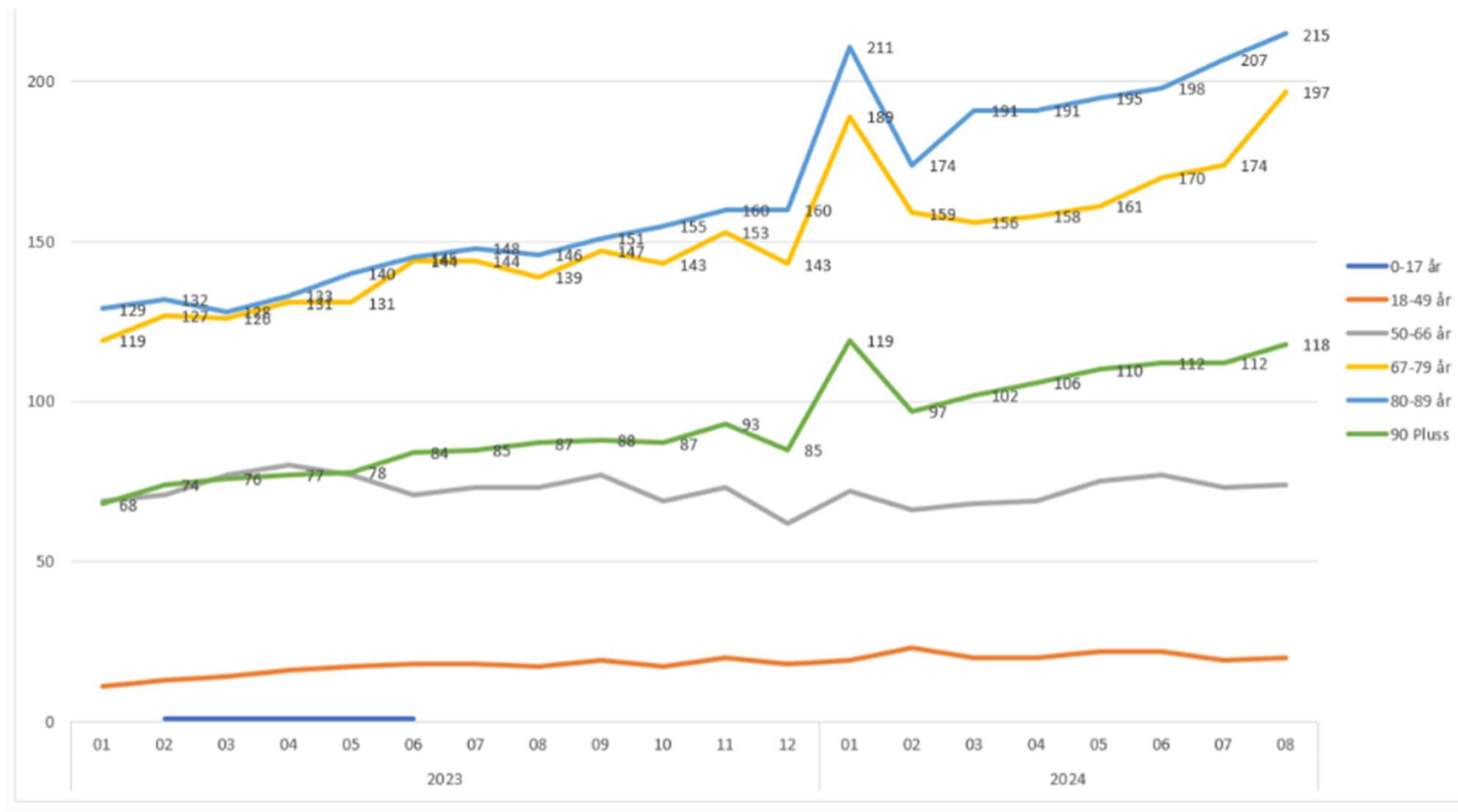
(målt ved inngangen til det enkelte år)

Økte omsorgstjenester til de yngre (nasjonale tall)

Antall brukere Østre Toten per måned (registrert i EPJ)

Kommuneøkonomiproposisjonen/Statsbudsjettet

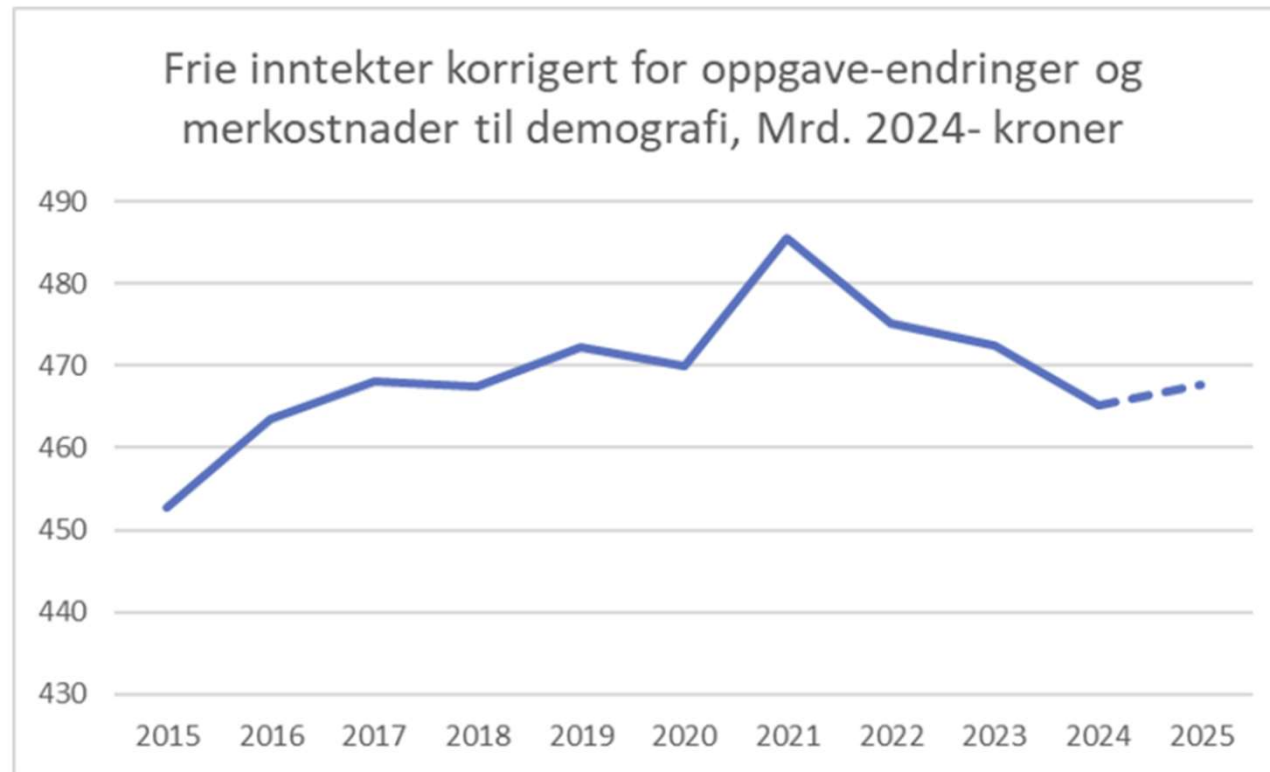

**Etterspurte mer
midler - nå innkaller
kommunalminister
Sande (Sp)
til krisemøte**

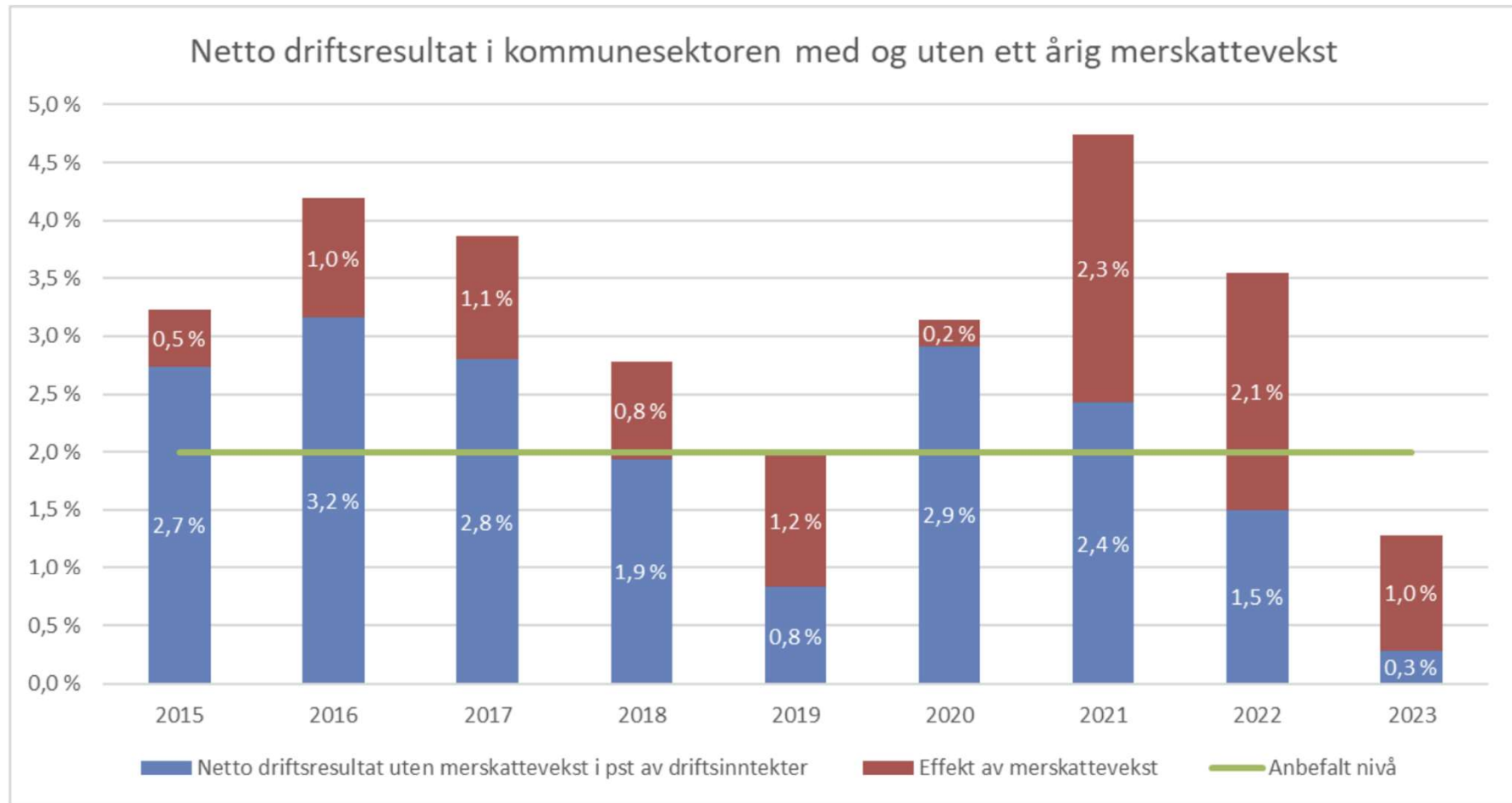

Sitat RNB 2024:

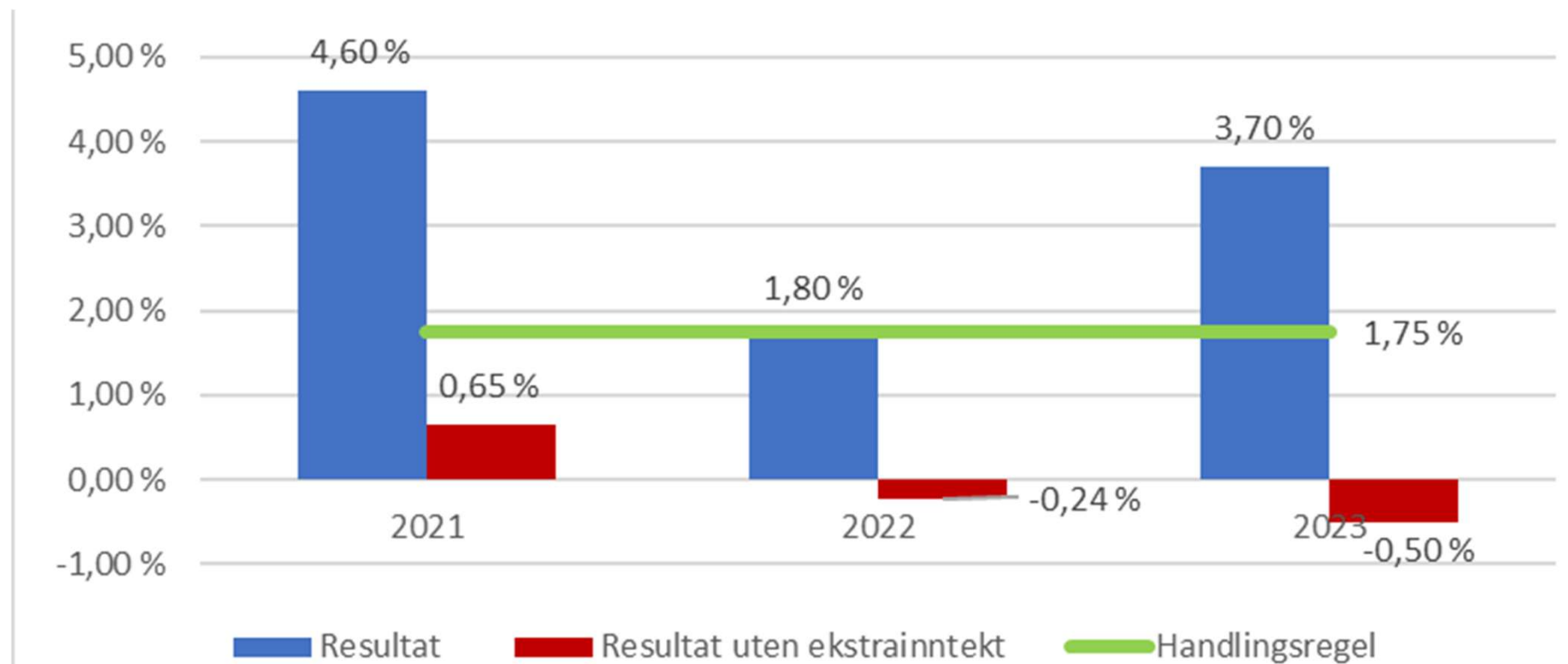
«..Når det tas hensyn til merkostnader til demografi, er nivået på de frie inntektene i 2024 om lag på 2016-nivå...»

Underliggende press i kommuneøkonomien har blitt skjult av engangsinntekter fra skatt.

Resultat i Østre Toten kommune, uten ekstra inntekter

Økonomi - Rammebetingelser

- Forslag til statsbudsjett vil holde kommunesektorens og fylkeskommunenes handlingsrom mer eller mindre uendret i 2025 i forhold til 2024.
- Den kommunale deflatoren anslås til 4,1 prosent, herav lønn 4,6 prosent og prisvekst varer og tjenester 3,0 prosent.
- Vekst i frie inntekter fra 2024 til 2025
  - Østre Toten får 6,8 %
  - Kommuner i innlandet får 6,6 %
  - kommunene i Norge får 5,8 %
- Kommunedirektøren har lagt inn en kostnadsvekst på 4,1 prosent
  - Blir prisveksten høyere enn beregningene som er lagt til grunn svekkes kommunens inntekter.

Økonomi - Drift

- Kommunalområdene har driftsrammer i 2025 prisnivå, med et avsatt beløp til å dekke lønns vekst i 2025 på kr. 30,8 millioner kroner
- Det er benyttet fondsmidler på kr. 2,1 millioner i 2025
- Ut over dette er det uløste utfordringer som er lagt inn med effekt i budsjettet. Dette er oppgaver som må løses utover i budsjettåret og planperioden.
- KS publiserte ny inntektsmodell, der det antas at ØTK mottar kr. 5,5 millioner ekstra i rammetilskudd og skatteinntekter i 2025.
- Disse midlene trengs for å bidra til å løse de oppgaver og endringer som må skje i løpet av driftsåret 2025.
- Kommunedirektøren foreslår budsjettsaldering i forbindelse med 1. tertial 2025

Sammenligning av driftsramme og nåværende drift

Driftsramme 2024: 1 041 millioner kroner

Endringer vedtatt i 1. tertial

Ubalanse meldt inn i 2. tertial

Total differanse: 37,4 millioner kroner

Lønns- og prisvekst 2024-2025: 4,1% tilsvarer en økning på 44 millioner kroner

Nødvendig driftsramme 2025 for samme tjenestenivå: 1 123 millioner kroner

Tildelt driftsramme 2025: 1 085,5 millioner kroner

Nødvendig reduksjon i drift: 38 millioner kroner

Driftsrammene 2025-2028

Rammeområde	Oppr. budsjett 2024	Øk. plan 2025	Øk. plan 2026	Øk. plan 2027	Øk. plan 2028
Kommunalområde fellestjenester	85 030	86 780	85 955	85 955	85 947
Kommunalområde oppvekst og velferd	429 133	452 523	442 538	438 653	436 224
Kommunalområde helse og mestring	428 860	454 653	457 979	468 447	481 172
Kommunalområde samfunn og strategi	79 567	89 217	88 333	88 333	88 325
Fellesområder	19 000	2 284	13 719	-8 219	-8 220
Sum bevilgninger drift, netto	1 041 590	1 085 457	1 088 524	1 073 169	1 083 448

2025-2026: Endringer i budsjettramme

- Oppvekst og velferd: Nedtrekk på 7 millioner kroner
- Helse og mestring: Økning på 9,7 millioner kroner

2026-2027: Videre budsjetttilpasninger

- Oppvekst og velferd: Ytterligere nedtrekk på 6,2 millioner kroner
- Helse og mestring: Økning på 14,1 millioner kroner

2027-2028: Fortsatt trend i omfordeling

- Oppvekst og velferd: Nedtrekk på 3,5 millioner kroner
- Helse og mestring: Økning på 12,2 millioner kroner

Samlet omfordeling i perioden

- Totalt: Omlag 20 millioner kroner

2024-2025: Det er foretatt en ompostering på 26,7 millioner kroner fra kommunalområdet Helse og mestring til Oppvekst og velferd, grunnet overføring av NAV-tjenester

Stor usikkerhet knyttet til driftsbudsjettene 2025

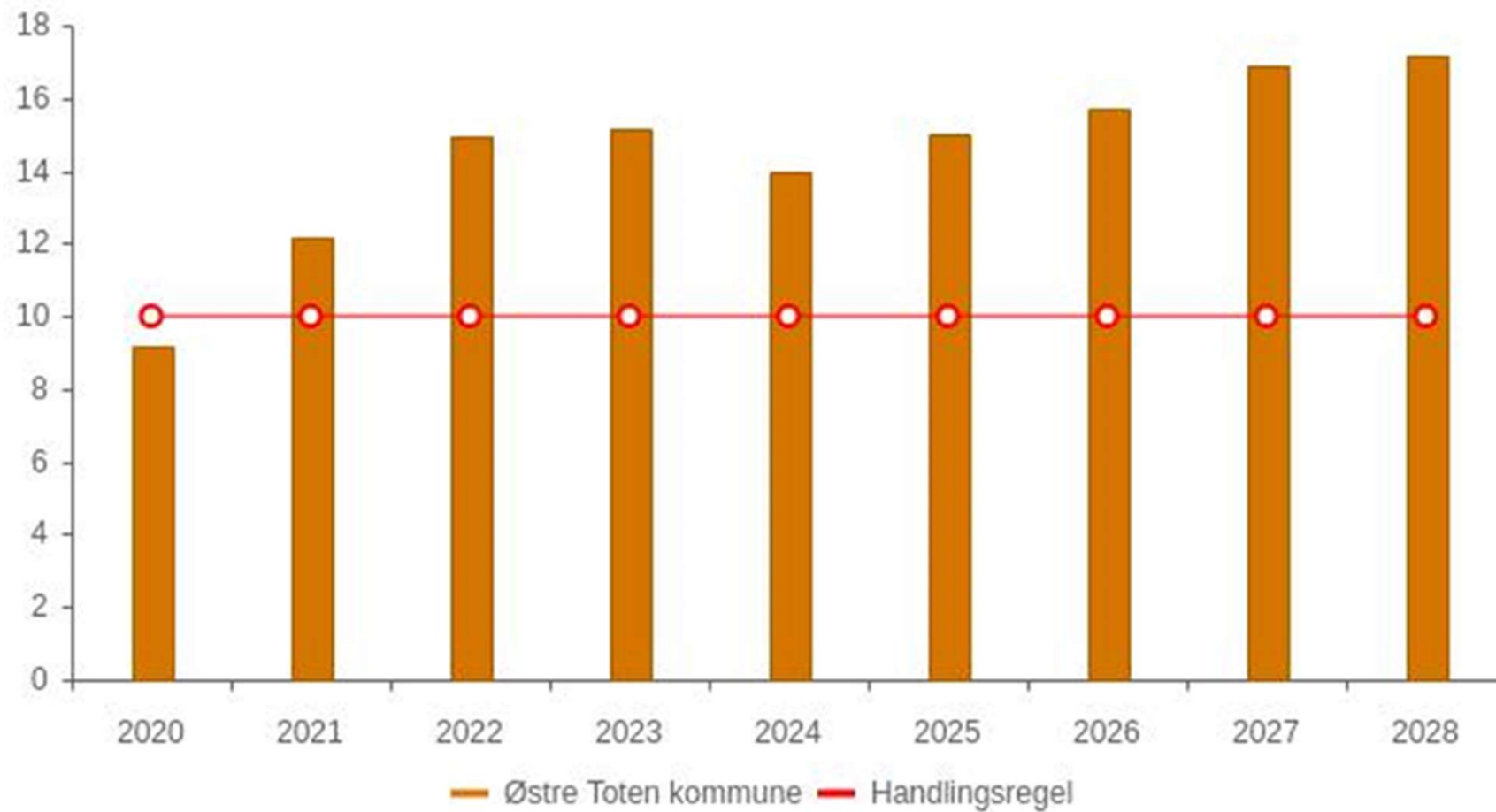
- Omorganisering vil ta noe tid og vil ikke gi full effekt i 2025
- Reduksjon i tjenestetilbudet vil ta tid og de økonomiske forutsetningene er usikre.
- «Uløste utfordringer» på over 9 mill kr fra kommunalområdene som må konkretiseres.

Netto driftsresultat

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter

Økonomiske handlingsregler

Økonomiske handlingsregler		Regnskap	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan				2025-2028
		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Gjennomsnitt
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	Regel	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75
	Økonomiplan	1,63	3,50	- 2,20	1,60	1,40	2,20	1,40	1,73
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	Regel	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
	Økonomiplan	91,70	90,20	111,00	118,00	125,00	141,00	162,00	136,50
	Netto lånegjeld/dr uten vA				83,00	96,00	112,00	129,00	105,00
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	Regel	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00
	Økonomiplan	15,00	15,10	14,00	15,00	15,70	16,90	17,20	16,20
Driftsutgifter skal alltid finansieres av ordinære driftsinntekter - Mill kr	Økonomiplan	20,13	51,99	- 20,10	24,14	21,18	34,24	21,41	25,24
Låneandel i investeringer totalt	Regel	85,00	85,00	85,00	85,00	85,00	85,00	85,00	85,00
Prosent	Økonomiplan	68,10	83,80	90,00	81,10	82,20	81,90	81,60	81,70
Finansutgifter i prosent av brutto driftsinntekter	Regel	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00
	Økonomiplan	4,34	3,39	6,20	5,70	6,60	7,00	7,30	6,65
	Uten Vann og avløp				3,82	4,42	4,69	4,89	4,46

Økonomi - Investeringer

Basert på investeringsplanen (revidert 10 årsplan). Prosjektene inneholder følgende faser for fremdrift:

- I forkant: Idéfase/Konseptanalyse og planleggingsfase
- Gjennomføring
- Avslutning
- Realisering og drift

Vann og avløp: Rammebudsjettering, egne saker for hvert prosjekt iht. reglement

Kommunedirektøren foreslår at investeringsvedtakene i 10 årig investeringsplan følges i planperioden 2025-2028.

Investeringer

Beløp 1000	Oppr.budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027	Økonomiplan 2028	Øk.plan Sum 2025-2028
Kommunalområde fellestjenester	7 900 000	1 000 000	250 000	1 000 000	500 000	2 750 000
Kommunalområde oppvekst og velferd	-	300 000	300 000	300 000	300 000	1 200 000
Kommunalområde helse og mestring	10 300	23 900 000	56 500 000	78 700 000	105 700 000	240 900 000
Kommunalområde samfunn og strategi	245 204 000	206 236 000	332 004 000	406 084 000	371 364 000	1 315 688 000
Fellesområder	2 000 000	2 500 000	2 500 000	2 500 000	2 500 000	10 000 000
Sum investeringer i varige driftsmidler	255 114 300	233 936 000	391 554 000	488 584 000	480 364 000	1 570 538 000

Investeringer 2025

- Nordli barnehage. 34,8 millioner kroner
- Brannstasjon. Oppgradering nybygg. 25 millioner kroner
- Heldøgnsplasser - 30 plasser et.1. 10.0 millioner kroner
- Gang og sykkelveg langs Nordlivegen. 6,5 millioner
- Nybygg psykisk helse og rus. 9 millioner kroner

Tall i 1.000	År 2025
Nordli og Vilberg skole. Ventilasjon	11000
Silogata – Helsestasjon og muligheter for..	6000
Tilrettelegging av nye boformer	1000
Heldøgnsplasser -30 plasser, etappe 1	10000
Nybygg psykisk helse og rus	9000
Utskiftning av lysarmaturer til LED-belysning	6 000
Kapp melkefabrikk – planlegging videre utvikling	1000
Oppgradering av gater i Lena	2000
Svømmehall, ny hall Lena	5000
Reinvesteringer kommunale veger	6000
Portefølje - Digital innovasjon	16500
Utstyrsfornyelse SAM	500
Nordli Barnehage	34800
Brannstasjon. Oppgradering nybygg	25000
Utstyrsfornyelse oppvekst	300
Rammebudsjettering vann	22392
Ombygging Hoffsvangen. Lokaler for menighetskontorer	4100

Tall i 1.000	År 2025
Rammebudsjettering avløp	18343
Oppgradering av brannsikkerhet, sprinkelanlegg	2000
Framtidens rådhus	1000
ENØK - Bygg	4900
Brukertilpasninger innen bygg for oppvekst	1000
Utvikling av Balke Bo	2000
Billerud/Peder balkesenteret. Loveprosjektet	0
Nordlia. Gang/sykkelveg langs Nordlivegen	6500
Brannvesnet – Oppgradering av biler og utstyr	2250
Innvesteringstilskudd kirkelig fellesråd	1000
Utstyrsfornyelse HOV	700
Fornyelse av bilparken	2500
Reinvesteringer bygg og eiendom	3900
Utstyrsfornyelse IKT Legekontorene	5700
Velferdsteknologi – Digitalisering	1000
Aksjer	3500

Kommunalområdene

Østre Toten
kommune

Administrasjon og forvaltning

Med kommunalområde fellestjenester

Østre Toten
kommune

Administrasjon og forvaltning

Består av:

Politiske styringsorganer med kontrollfunksjoner

Kirken (Kirkelig Fellesråd)

Kommunedirektør

Kommunalområdet fellestjenester

- Tjenesteområde for HR

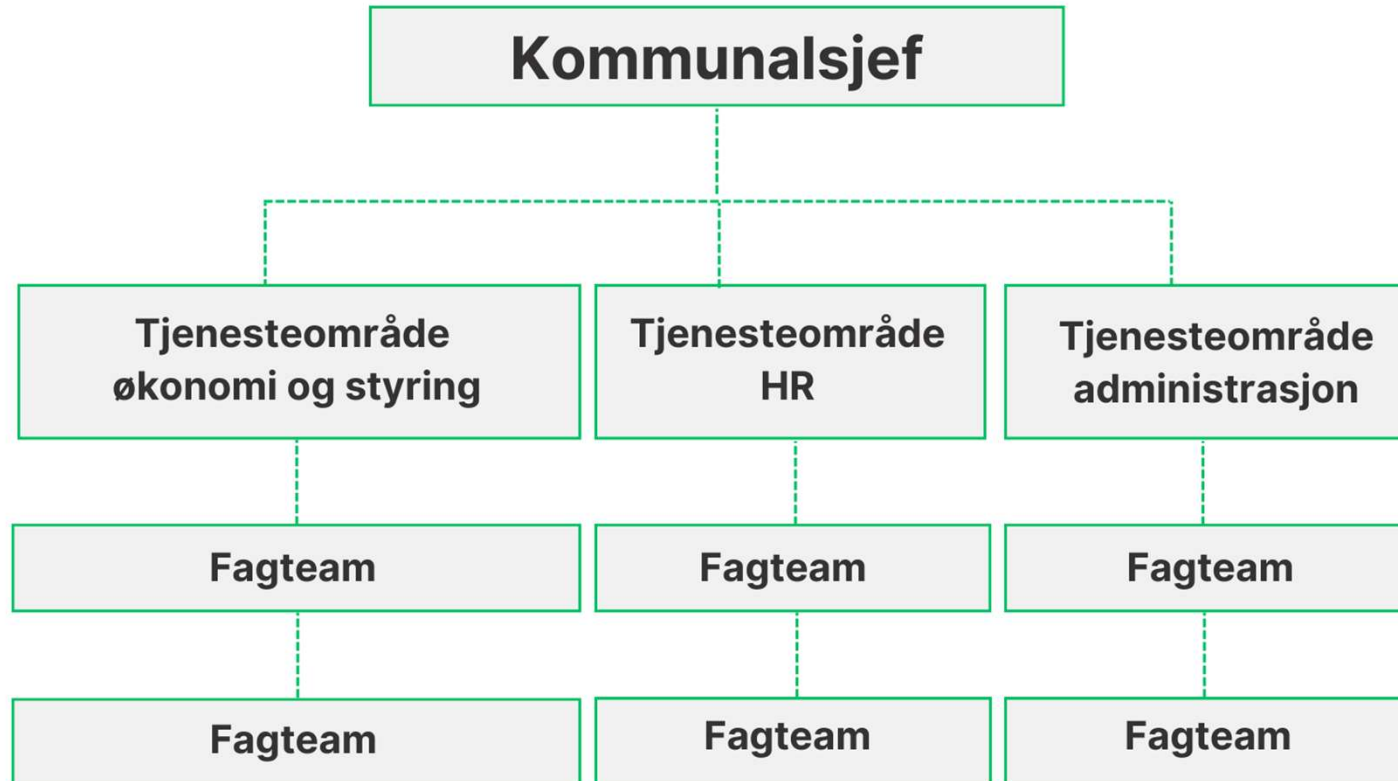
- Tjenesteområde for økonomi

- Tjenesteområde for administrasjon

Fellestjenester ivaretar organisasjonsovergripende stabs- og støtteoppgaver (utviklings, forvaltnings- og driftsoppgaver som støtter de andre sektorene).

Kommunalområde fellestjenester

Sammendrag budsjett

For å balansere budsjettet har kommunalområde gjort følgende tiltak:

- Innsparingstiltak IKT: løpende forbedring
- Lønnsutgifter ift foreslått bemanningsplan: 3 millioner
- Lønnsutgifter i vakant stilling: 0,7 millioner
- Vurdering av innsparing velferdstiltak ansatte i kommunen: 0,5 millioner

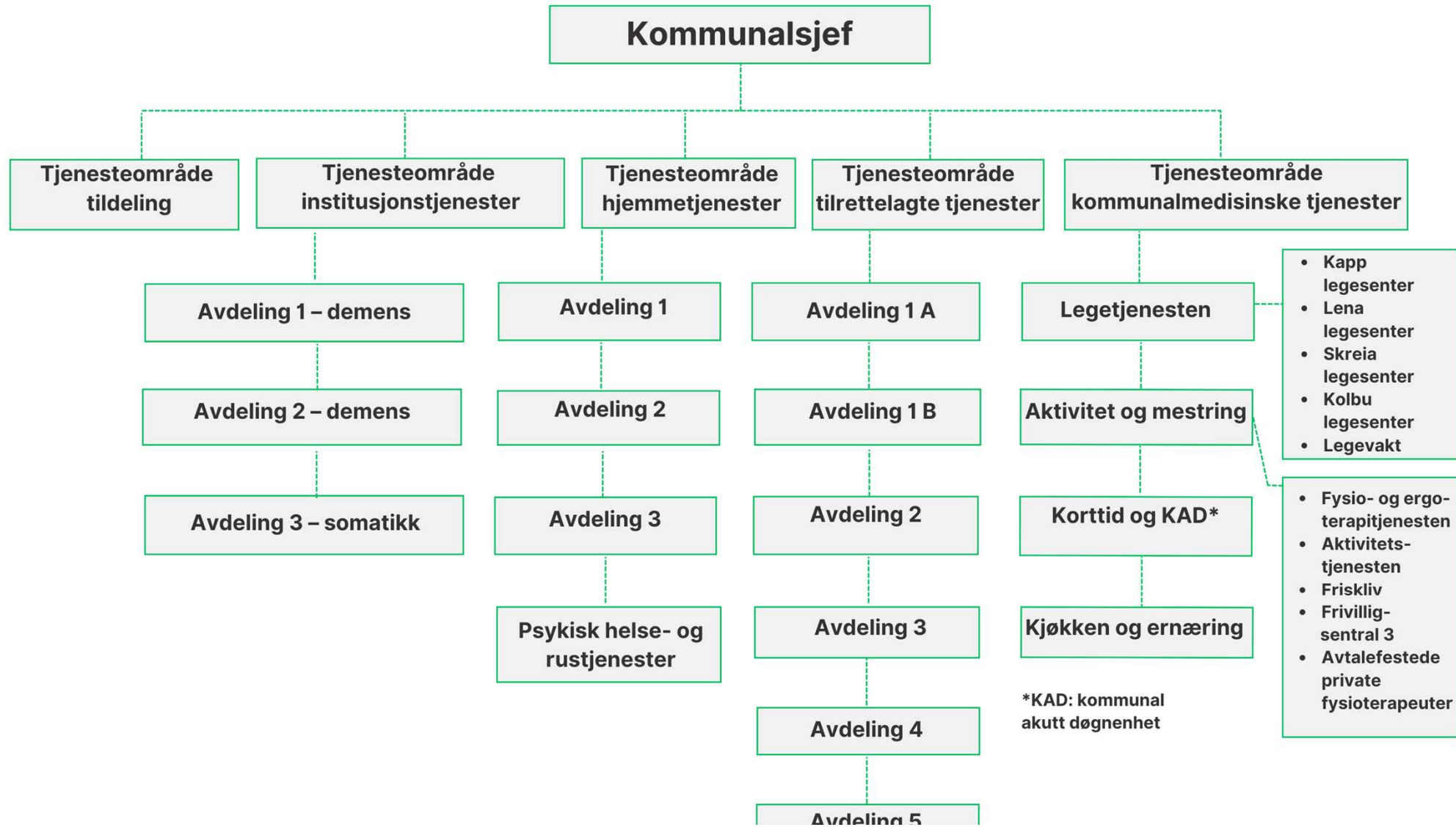
Helse og mestring

Østre Toten
kommune

Kommunalområde helse og mestring

Sammendrag tjenesteområdene HM

Institusjonstjenesten:

- Kutt på 1 million kroner gjennom endring i arbeidsoppgaver og ansvarsområder for assisterende enhetsleder.
- Reduksjon av 50 000 kroner i sertifisering som Livsgledesykehjem.
- Bonusordninger for ansatte under ferieavvikling er ikke inkludert i budsjettet.
- Prosjektkostnader for TØRN er ikke budsjettet.

Hjemmetjenesten:

- Kutt på 3,6 millioner kroner ved gjennomgang av vedtak
- OU-prosess for hjemmetjenesten gir innsparing på 1 million kroner.
- Avvikling av FACT-team, med besparelser realisert fra 2026.
- Bonusordninger for ansatte under ferieavvikling er ikke inkludert i budsjettet.

Tilrettelagte tjenester:

- Budsjettutfordring på 13,3 millioner kroner.
- Forventet 5,5 millioner kroner lavere inntekt fra ressurskrevende tjenester sammenlignet med 2024.
- Kutt på 1 million kroner ved endring i arbeidsoppgaver og ansvarsområder for assisterende enhetsleder.

- Innsparing på 2 millioner kroner, gjennomgang av tjenesteutførelse.
- Bonusordninger for ansatte under ferieavvikling er ikke inkludert i budsjettet.

Kommunalmedisinske tjenester:

- Prosjektstillinger salderes med helårseffekt på 700 000 kroner.
- Bonusordninger for ansatte under ferieavvikling er ikke inkludert i budsjettet.
- Nette ramme, matproduksjon og kjøkken reduseres med 0,6 millioner kroner på grunn av økt matsalg.

Tildelingsenheten:

- Kutt på 3 millioner kroner ved gjennomgang av kjøp av tjenester i BPA (Brukerstyrt Personlig Assistanse).
- Avvikling av kjøp tilsvarende 7,6 millioner kroner, med krav om at tjenester leveres innenfor eksisterende bemanning.

Fellestjenester:

- To rådgiverstillinger salderes, med en effekt på 1,8 millioner kroner.

Sammendrag (HM)

- I forbindelse med omorganisering er det redusert med 4 mill
- Reduksjon av tjenester på totalt 6,3 mill
- Ta tilbake kjøp på inntil 7,8 mill
- Bonusordning er ikke lagt inn i budsjettet som utgjør ca 2,4 millioner kroner
- Uløste salderingsutfordringer 3,5 mill

Oppvekst og velferd

Østre Toten
kommune

Kommunalområde oppvekst og velferd

Kommunalsjef

**Tjenesteområde
NAV**

**Tjenesteområde
barn og familie**

**Tjenesteområde
barnehage**

**Tjenesteområde
skole**

**Tjenesteområde
læringscenter**

**Helsestasjons-
tjenesten**

**Seks kommunale
barnehager**

**Ni kommunale
skoler**

PPT

Barnevern

Sammendrag av budsjettet (OV)

- Forebyggende arbeid, tidlig og helhetlig innsats prioriteres så langt mulig
- Forventet kompensasjon i statsbudsjett for lavere inntekter som følge av redusert makspris i barnehage, kr. 1,3 mill. og gratis kjernetid SFO (3. trinnslever), kr. 1 mill. er lagt inn
- Det foreslås endringer i brukerbetaling SFO, økt inntekt kr. 3,3 mill.
  - Egen politisk sak legges fram for tjenesteutvalget + brukerbetaling omfattes av gebyrregulativsaken
- Økte utgifter til tilskudd (private barnehager) og bemanning i kommunale barnehager, som følge av supplerende opptak i barnehage, kr. 2,1 mill. foreslås finansiert ved fond for 2025
  - Det er ikke funnet løsning på supplerende opptak videre i økonomiplanperioden
- Effekter av organisasjonsutvikling er lagt inn fra 2025
  - Etablering av nytt område barn og familie, koordinert samhandling, unngå parallelle prosesser
- Aktivitetsnivå på flyktningområdet er justert ned (forventet bosetting av 60 personer for 2025, ikke lenger ordinært mottak i kommunen)
  - Behov må gjennomgås når bosettingstall for 2025 er kjent og ved første tertial.
- Uløste utfordringer innenfor området, kr. 5,2 mill., som det må jobbes videre med

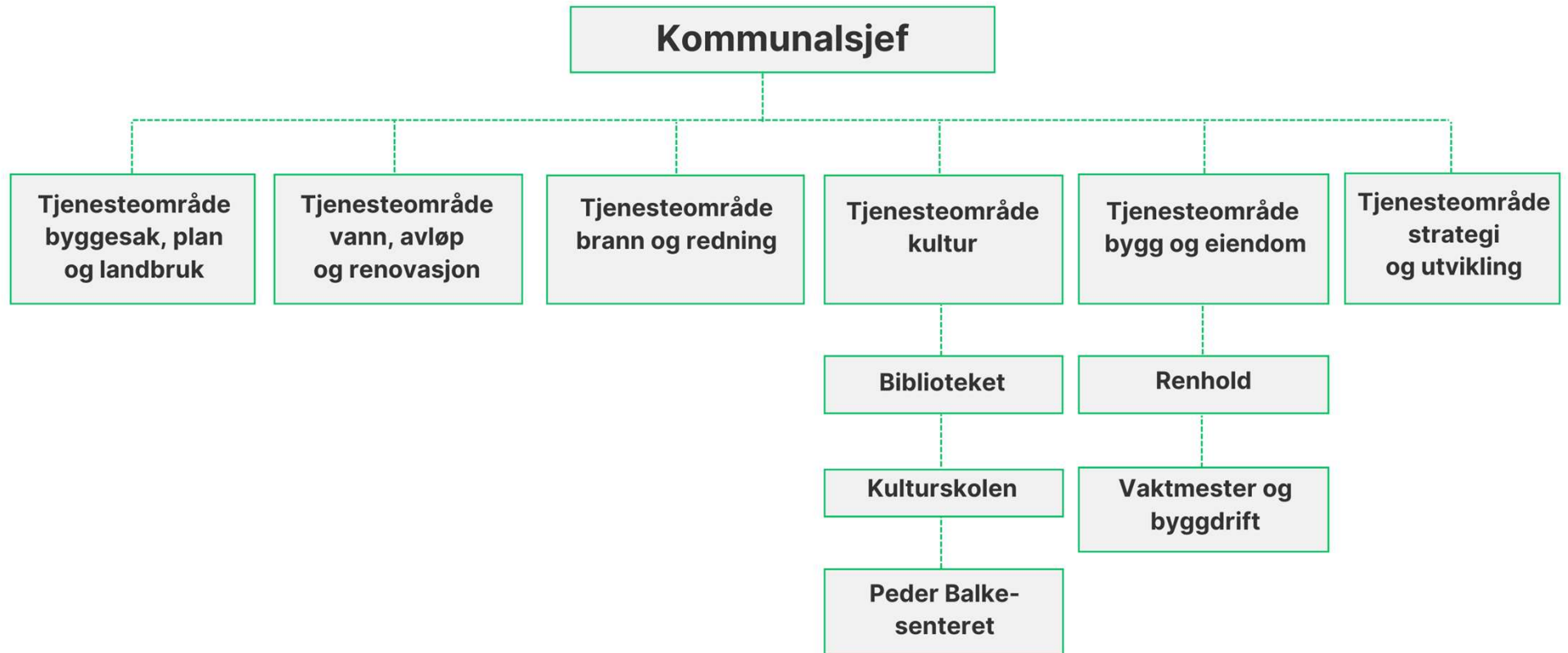

Samfunn og strategi

Østre Toten
kommune

Kommunalområde samfunn og strategi

Sammendrag budsjettet Samfunn og strategi

- Beredskapskoordinator finansieres til full stilling
- Boligutvikler skal i større grad finansieres gjennom etablerte prosjekter
- Endring av gebyrsatser – herav to nye gebyrer.
  - Gebyr for varslet/avtalt avlesning, hvor abonnent ikke gjør seg og bolig tilgjengelig
  - Nøyaktighetskontroll av vannmålere, hvor abonnent krever kontroll, der feil ikke er påvist
  - De fleste gebyrer er KPI justert. Noen gebyrer innen VAR og brann og redning er enten redusert eller økt, for å sikre et riktig gebyrnivå ut i fra ressursinnsats og selvkostprinsippet
- Strøm er redusert med 1,5 million kroner på grunn av fastpris, og analyser for strømpriser og forbruk i 2025.
- Reduserer rammen til kultur med 300 000 kroner
- Kommunalområdet samlet er budsjettet i balanse for 2025, men det er stor risiko knyttet til driften i flere av enhetene.

Sammendrag samlet driftsbudsjett 2025

Stor usikkerhet knyttet til driftsbudsjettene 2025

- Omorganisering vil ta noe tid og vil ikke gi full effekt i 2025
- Reduksjon i tjenestetilbudet vil ta tid og de økonomiske forutsetningene er usikre.
- «Uløste utfordringer» på over 9 mill kr i kommunalområdene må konkretiseres.

Det vil være aktuelt å benytte ytterligere fondsmidler i 2025.

Det foreslås budsjettsaldering i 1. tertial 2025.

Videre behandling av kommunedirektørens framlegg til budsjett og handlingsprogram 2025 - 2028:

- Kommunedirektøren presentasjon onsdag 16. oktober
- Formannskapetets første behandling onsdag 30. oktober
- Utvalgsbehandling i perioden 6. november
- Formannskapetets behandling onsdag 27. november med innstilling til kommunestyrets
- Formannskapetets innstilling legges ut på offentlig høring
- Behandling i rådene
- Kommunestyrets behandling onsdag 11. desember

Spørsmål som er stilt innen 12. november til politiker@ototen.no vil bli besvart samlet fredag 15. november.

